

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 18 lutego 2016 r. ^{*i}

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 93/13/EWG – Nieuczciwe warunki umowy – Postępowanie w sprawie nakazu zapłaty – Postępowanie egzekucyjne – Kompetencja krajowego sądu prowadzącego postępowanie egzekucyjne do uwzględnienia z urzędu bezskuteczności nieuczciwego warunku – Zasada powagi rzeczy osądzonej – Zasada skuteczności – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Ochrona sądowa

W sprawie C-49/14

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena (sąd pierwszej instancji nr 5 w Kartagenie, Hiszpania) postanowieniem z dnia 23 stycznia 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 3 lutego 2014 r., w postępowaniu:

Finanmadrid EFC SA

przeciwko

VA,

QE,

DG,

NZ,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano, wiceprezes Trybunału, pełniący obowiązki prezesa pierwszej izby, A. Borg Barthet, E. Levits (sprawozdawca), M. Berger i S. Rodin, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 2 września 2015 r.,

* Język postępowania: hiszpański.

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu rządu hiszpańskiego przez A. Rubia Gonzáleza, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzega, J. Kemper, D. Kuon i J. Mentgen, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Węgier przez M.Z. Fehéra Miklósa i G. Szimę, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez É. Gippiniego Fourniera i M. van Beeka, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 11 listopada 2015 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. L 95, s. 29 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 2, s. 288) oraz art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy spółką Finanmadrid EFC SA (zwaną dalej „Finanmadridem”) a VA i DG, a także QE i NZ w przedmiocie kwot należnych w ramach egzekucji [wierzytelności z tytułu] umowy kredytu konsumenckiego.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Artykuł 3 dyrektywy 93/13 ma następujące brzmienie:

„1. Warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta.

2. Warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

Fakt, że niektóre aspekty warunku lub jeden szczególny warunek były negocjowane indywidualnie, nie wyłącza stosowania niniejszego artykułu do pozostałej części umowy, jeżeli ogólna ocena umowy wskazuje na to, że została ona sporządzona w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

Jeśli sprzedawca lub dostawca twierdzi, że standardowe warunki umowne zostały wynegocjowane indywidualnie, ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na nim.

3. Załącznik zawiera przykładowy i niewyczerpujący wykaz warunków, które mogą być uznane za nieuczciwe”.

4 Artykuł 6 dyrektywy 93/13 stanowi:

„1. Państwa członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków.

2. Państwa członkowskie podejmą niezbędne kroki do zapewnienia, iż konsument nie utraci ochrony przyznanej mu na mocy niniejszej dyrektywy, poprzez wybór prawa państwa trzeciego jako prawa obowiązującego w stosunku do danej umowy, jeśli ta ostatnia pozostaje w ścisłym związku z terytorium państw członkowskich”.

5 Artykuł 7 dyrektywy 93/13 został sformułowany następująco:

„1. Zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów państwa członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stałemu [dalszemu] stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców i dostawców z konsumentami.

2. Środki określone w ust. 1 obejmują postanowienia, według których osoby i organizacje mające uzasadniony interes na mocy prawa krajowego, związany z ochroną konsumentów, będą mogły wszcząć postępowanie zgodnie z właściwym prawem krajowym przed sądami lub przed organami administracyjnymi mającymi odpowiednie kwalifikacje [kompetencje] do decydowania, czy warunki umowy sporządzone do celów ogólnego wykorzystania są nieuczciwe; co umożliwi powyższym osobom i organizacjom podjęcie stosownych i skutecznych środków w celu zapobieżenia stałemu [dalszemu] stosowaniu takich warunków.

[...]”.

Prawo hiszpańskie

6 Postępowanie w sprawie wydania nakazu zapłaty jest regulowane przez Ley de Enjuiciamiento Civil (kodeks postępowania cywilnego) z dnia 7 stycznia 2000 r. (BOE nr 7 z dnia 8 stycznia 2000 r., s. 575), w brzmieniu nadanym mu przez Ley 1/2013 de medidas para reforzar la protección de los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (ustawę 1/2013 o środkach służących wzmocnieniu ochrony dłużników hipotecznych oraz o restrukturyzacji długu i najmie socjalnym) z dnia 14 maja 2013 r. (BOE nr 116 z dnia 15 maja 2013 r., s. 36373) (zwany dalej „LEC”).

7 Artykuł 551 ust. 1 LEC stanowi:

„W przypadku złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji sąd – o ile spełnione zostały warunki i przesłanki proceduralne, tytuł egzekucyjny nie jest dotknięty żadną wadą formalną, a wnioskowane

czynności egzekucyjne są zgodne z charakterem i treścią tytułu – wydaje postanowienie zarządzające wszczęcie egzekucji i nadaje jej bieg”.

- 8 Artykuł 552 ust. 1 akapit drugi LEC ma następujące brzmienie:

„Jeśli sąd stwierdza, że jeden z warunków zawartych w jednym z tytułów egzekucyjnych, o których mowa w art. 557 ust. 1, może być uznany za nieuczciwy, wysłuchuje on stanowisk stron w terminie 15 dni. Po ich wysłuchaniu sąd wydaje, w terminie pięciu dni roboczych, postanowienie zgodnie z przepisami art. 561 ust. 1 pkt 3”.

- 9 Zgodnie z art. 557 ust. 1 LEC:

„W przypadku przeprowadzania egzekucji na podstawie [tytułów egzekucyjnych innych niż orzeczenia wydane przez sądy powszechne i polubowne] [...] dłużnik, przeciwko któremu jest prowadzona egzekucja, może, wyłącznie w terminie i formie przewidzianych w poprzednim artykule, wytoczyć powództwo przeciwegzekucyjne, opierając się na jednej z następujących podstaw:

[...]

7) zawartych w tytule nieuczciwych warunkach”.

- 10 Artykuł 812 ust. 1 LEC przewiduje:

„Z postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty może skorzystać każda osoba, która dochodzi od innej osoby zapłaty długu pieniężnego, niezależnie od jego wysokości, jeżeli jest on ustalony, należny i wymagalny oraz kwota tego długu jest wykazana w następujący sposób:

- 1) za pomocą dokumentów, niezależnie od ich formy i rodzaju, i nośnika, na którym się znajdują, podpisanych przez dłużnika;

[...]”.

- 11 Artykuł 815 LEC ma następującą treść:

„1. Jeżeli dokumenty dołączone do wniosku [...] stanowią dowód prima facie prawa wnioskodawcy, potwierdzony treścią wniosku, »secretario judicial« [sekretnarz sądowy] nakazuje dłużnikowi zapłatę na rzecz wnioskodawcy w terminie 20 dni i dostarczenie sądowi dowodu zapłaty lub stawienie się przed sądem w celu zwięzłego przedstawienia w piśmie zawierającym sprzeciw, z jakich powodów żądana kwota nie jest należna w całości lub w części [...].

[...]

3. Jeżeli z dokumentów dołączonych do wniosku wynika, że żądana kwota nie jest prawidłowa, »secretario judicial« przekazuje sprawę sędziemu, który w odpowiednim przypadku może, w drodze postanowienia, przedstawić wnioskodawcy – do akceptacji lub odrzucenia – propozycję [wydania nakazu] zapłaty określonej kwoty, niższej od pierwotnie żądanej.

W propozycji należy poinformować wnioskodawcę, że w przypadku braku przesłania przez niego odpowiedzi w terminie maksymalnie dziesięciu dni, względnie w przypadku odrzucenia propozycji, sąd uzna, że cofa on wniosek”.

12 Artykuł 816 LEC ma następujące brzmienie:

„1. Jeżeli dłużnik nie spełni żądania [świadczenia określonego w nakazie] zapłaty oraz nie stawia się przed sądem, »secretario judicial« wyda decyzję kończącą postępowanie w sprawie wydania nakazu i przekaże ją wierzycielowi, aby wniósł on o wszczęcie egzekucji, do czego wystarczy w takiej sytuacji zwykły wniosek.

2. Jeżeli zdecydowano o wszczęciu egzekucji, przebiega ona wedle norm przewidzianych dla [wykonywania] orzeczeń sądowych z przewidzianą w tych przypadkach możliwością wytoczenia powództwa przeciwegzekucyjnego, przy czym ani wnioskodawca wszczęcia postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty, ani dłużnik, wobec którego egzekucja miałaby zostać przeprowadzona, nie mogą na późniejszym etapie domagać się w ramach zwykłego postępowania kwoty objętej nakazem zapłaty ani zwrotu kwoty otrzymanej w wyniku egzekucji.

[...]”.

13 Zgodnie z brzmieniem art. 818 ust. 1 akapit pierwszy LEC:

„Jeżeli dłużnik wytoczy powództwo przeciwegzekucyjne w terminie, spór jest rozstrzygany ostatecznie po zakończeniu odpowiedniego postępowania, a wydany wyrok uzyskuje powagę rzeczy osądzonej”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 14 W dniu 29 czerwca 2006 r. VA zawarł z Finanmadridem umowę kredytu na kwotę 30 000 EUR w celu sfinansowania nabycia pojazdu mechanicznego.
- 15 DG, a także QE i NZ solidarnie poręczyli spłatę tego kredytu względem Finanmadridu.
- 16 Prowizję za udzielenie kredytu ustalono na poziomie 2,5% głównej kwoty kredytu, a spłaty rozłożono na 84 miesiące, ustalając oprocentowanie na poziomie 7% rocznie. Na wypadek zwłoki w spłacie rat kredytu przewidziano odsetki za zwłokę na poziomie 1,5% miesięcznie oraz karę umowną w wysokości 30 EUR za każdą zaległą ratę.
- 17 Po tym, jak VA zaprzestał spłacania rat od początku 2011 r., Finanmadrid dokonał w dniu 8 lipca 2011 r. przedterminowego wypowiedzenia przedmiotowej umowy.
- 18 W dniu 8 listopada 2011 r. Finanmadrid wniósł do „secretario judicial” Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena (sądu pierwszej instancji nr 5 w Kartagenie, Hiszpania) wniosek o wydanie przeciwko pozwanym w postępowaniu głównym nakazu zapłaty.
- 19 Decyzją z dnia 13 lutego 2012 r. „secretario judicial” Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena (sądu pierwszej instancji nr 5 w Kartagenie) uznał ów wniosek za dopuszczalny i wezwał pozwanych w postępowaniu głównym do zapłaty w terminie 20 dni kwoty 13 447,01 EUR, powiększonej o odsetki naliczone od dnia 8 lipca 2011 r., względnie do wniesienia, za pośrednictwem adwokata i „procurador”, sprzeciwu co do wymagalności spłaty długu oraz do stawienia się przed sądem i przedstawienia powodów, dla których ich zdaniem nie są oni dłużnikami z tytułu części lub całości żądanej kwoty.

- 20 Jako że pozwani w postępowaniu głównym nie dokonali we wskazanym terminie zapłaty ani nie stawili się przed sądem, decyzją z dnia 18 czerwca 2012 r. „secretario judicial” zakończył postępowanie w sprawie wydania nakazu zapłaty na podstawie art. 816 LEC.
- 21 W dniu 8 lipca 2013 r. Finanzmadrid wystąpił do Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena (sądu pierwszej instancji nr 5 w Kartagenie) z wnioskiem o wszczęcie egzekucji wspomnianej decyzji.
- 22 W dniu 13 września 2013 r. sąd odsyłający wezwał strony postępowania głównego do przedstawienia uwag dotyczących w szczególności ewentualnego nieuczciwego charakteru spornych w postępowaniu głównym warunków umowy oraz naruszenia prawa do skutecznej ochrony sądowej przez uregulowanie dotyczące postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty. W odniesieniu do ostatniej z przywołanych kwestii sąd odsyłający podkreślił, że nie był poinformowany ani o złożeniu przez Finanzmadrid wniosku o wydanie nakazu zapłaty, ani o zbadaniu tego wniosku przez „secretario judicial”, ani też o wyniku tego etapu postępowania.
- 23 Uwagi przedstawiła jedynie strona powodowa w postępowaniu głównym.
- 24 Sąd odsyłający wskazuje, iż hiszpańskie prawo procesowe przewiduje interwencję sądu w ramach postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty, jedynie gdy z dokumentów dołączonych do wniosku wynika, że żądana kwota nie jest prawidłowa – w którym to przypadku „secretario judicial” przekazuje sprawę sędziemu – lub gdy dłużnik wniesie sprzeciw od nakazu zapłaty. Sąd ów dodaje, że jako iż decyzja „secretario judicial” stanowi sądowy tytuł egzekucyjny korzystający z powagi rzeczy osądzonej, sąd nie może badać z urzędu, w ramach postępowania egzekucyjnego, ewentualnego istnienia nieuczciwych warunków umowy w umowach stanowiących podstawę postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty.
- 25 W tych okolicznościach, powziawszy wątpliwość co do zgodności mających zastosowanie w sprawie przepisów prawa hiszpańskiego z prawem Unii, sąd ów postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
 - „1) Czy dyrektywę 93/13 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ona utrudniającemu lub uniemożliwiającemu przeprowadzenie przez sąd z urzędu kontroli umów mogących zawierać nieuczciwe warunki uregulowaniu państwa członkowskiego takiemu jak obowiązujące hiszpańskie uregulowanie postępowania nakazowego w art. 815 i 816 LEC, w ramach którego nie przewidziano ani obowiązku przeprowadzenia kontroli tego, czy występują nieuczciwe warunki, ani udziału sędziego – z wyjątkiem przypadków, gdy udział sędziego zostanie uznany za właściwy przez »secretario judicial« albo dłużnicy złożą [wniosą] sprzeciw?
 - 2) Czy dyrektywę 93/13 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ona uregulowaniu państwa członkowskiego takiemu jak hiszpańskie przepisy, które nie zezwalają na przeprowadzenie z urzędu kontroli – in limine litis, w późniejszym postępowaniu egzekucyjnym, sądowego tytułu egzekucyjnego tj. wydanego przez »secretario judicial« dekretu [decyzji] kończące[j] postępowanie nakazowe – [istnienia] nieuczciwych warunków zawartych w umowie stanowiącej podstawę wydania dekretu [decyzji], które[j] egzekucji się żąda, skoro według prawa krajowego zachodzi powaga rzeczy osądzonej zgodnie z art. 551 i 552 w związku z art. 816 ust. 2 LEC?

- 3) Czy [kartę] należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ona uregulowaniu państwa członkowskiego takiemu jak ww. uregulowanie postępowania nakazowego i egzekucji tytułów sądowych [sądowych tytułów egzekucyjnych], w ramach które[go] nie przewidziano kontroli sądowej na etapie rozpoznawczym [ustalania istnienia roszczenia], a na etapie egzekucji rozpoznającemu sprawę sędziemu nie zezwala się na zmianę [kontrolę] rozstrzygnięcia wydanego przez »secretario judicial«?
- 4) Czy [kartę] należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ona uregulowaniu państwa członkowskiego, które nie zezwala na przeprowadzenie z urzędu kontroli tego, czy nie doszło do naruszenia prawa do bycia wysłuchanym ze względu na występującą powagę rzeczy osądzonej?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności

- 26 Rząd niemiecki ma wątpliwości co do dopuszczalności pytań pierwszego, trzeciego i czwartego, ponieważ uważa, że nie są one użyteczne dla rozstrzygnięcia przez sąd odsyłający sporu stanowiącego przedmiot postępowania głównego. W tym kontekście zauważa on, że spór dotyczy postępowania egzekucyjnego, którego przedmiotem jest korzystająca z powagi rzeczy osądzonej decyzja o wydaniu nakazu zapłaty, a nie samo postępowanie w sprawie wydania nakazu zapłaty. W konsekwencji uznaje on, że odpowiedź dotycząca zgodności tego ostatniego postępowania z dyrektywą 93/13 nie ma żadnego związku z przedmiotem owego postępowania.
- 27 W tym względzie należy na wstępie przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach postępowania, o którym mowa w art. 267 TFUE, opartego na wyraźnym rozdziale zadań sądów krajowych i Trybunału, ustalenie i ocena stanu faktycznego sprawy stanowiącej przedmiot postępowania głównego oraz wykładnia i zastosowanie prawa krajowego należą wyłącznie do sądu krajowego. Tak samo jedynie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za przyszły wyrok, należy – przy uwzględnieniu szczególnych okoliczności konkretnej sprawy – zarówno ocena niezbędności orzeczenia prejudycjalnego, jak i ocena znaczenia pytań, z którymi zwraca się do Trybunału dla rozstrzygnięcia sprawy. W konsekwencji, jeśli zadane pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia (wyrok Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 28 Odrzucenie przez Trybunał wniosku sądu krajowego o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest więc możliwe tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wniesiono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje elementami stanu faktycznego i prawnego, które są konieczne do udzielenia użytecznej odpowiedzi na pytania, które zostały mu przedstawione (wyrok Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 29 Nie jest tak jednak w niniejszej sprawie.
- 30 Należy bowiem, jak słusznie zauważył rzecznik generalny w pkt 32 opinii, mieć na uwadze całokształt znajdujących zastosowanie przepisów procesowych. W tym kontekście, o ile prawdą jest, że hiszpańskie prawo procesowe umożliwia dłużnikowi, który podniósł sprzeciw w ramach

postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty, zakwestionowanie ewentualnie nieuczciwego charakteru warunku umowy, o tyle samo uregulowanie wyklucza jednakże kontrolę tego nieuczciwego charakteru z urzędu zarówno na etapie postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty, gdy zostanie ono zakończone uzasadnioną decyzją „secretario judicial”, jak i na etapie egzekucji nakazu zapłaty, gdy sąd rozpoznaje powództwo przeciwegzekucyjne.

- 31 W tej sytuacji pytania zadane przez sąd odsyłający należy rozumieć szeroko, mianowicie jako zmierzające w istocie do tego, by – mając na uwadze przebieg postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty oraz kompetencje „secretario judicial” w ramach tegoż postępowania – Trybunał dokonał oceny zgodności z dyrektywą 93/13 braku kompetencji sądu do przeprowadzenia z urzędu, w ramach postępowania egzekucyjnego, kontroli ewentualnego nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem.
- 32 W tych okolicznościach, i biorąc pod uwagę to, że zadaniem Trybunału jest udzielenie sądowi odsyłającemu użytecznej odpowiedzi umożliwiającej mu rozstrzygnięcie toczącego się przed nim sporu (zob. podobnie wyroki: *Roquette Frères*, C-88/99, EU:C:2000:652, pkt 18; *Attanasio Group*, C-384/08, EU:C:2010:133, pkt 19), należy stwierdzić, że nie jest oczywiste, by wykładnia prawa Unii, o której dokonanie wnosi sąd odsyłający w pytaniach pierwszym, trzecim i czwartym, była pozbawiona związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym.
- 33 Pytania prejudycjalne są zatem w całości dopuszczalne.

Co do istoty

- 34 Poprzez swoje pytania pierwsze i drugie, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający pragnie w istocie ustalić, czy dyrektywa 93/13 stoi na przeszkodzie stosowaniu uregulowania krajowego, takiego jak będące przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, które nie zezwala sądowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne w przedmiocie nakazu zapłaty na dokonanie z urzędu oceny nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, gdy organ, do którego wpłynął pozew o wydanie nakazu zapłaty, nie ma kompetencji do dokonania takiej oceny.
- 35 W celu udzielenia sądowi odsyłającemu użytecznej odpowiedzi umożliwiającej mu rozstrzygnięcie toczącego się przed nim sporu należy tytułem wstępu przypomnieć, że Trybunał orzekł już w wyroku *Banco Español de Crédito* (C-618/10, EU:C:2012:349) w przedmiocie charakteru obowiązków spoczywających na sądzie krajowym zgodnie z przepisami dyrektywy 93/13 w ramach postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty, gdy konsument nie wniósł sprzeciwu wobec wydanego względem niego nakazu zapłaty.
- 36 W wyroku tym Trybunał orzekł między innymi, że dyrektywę 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż sprzeciwia się ona przepisom państwa członkowskiego, które nie zezwalają sądowi rozpatrującemu pozew o nakaz zapłaty na dokonanie oceny z urzędu, in limine litis ani na żadnym innym etapie postępowania – mimo że dysponuje on niezbędnymi w tym celu elementami prawnymi i faktycznymi – nieuczciwego charakteru warunku znajdującego się w umowie zawartej pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem w braku sprzeciwu wniesionego przez tego ostatniego (wyrok *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, pkt 1 sentencji).

- 37 Należy zauważyć, że ustawodawstwo krajowe w brzmieniu mającym zastosowanie do sprawy, w ramach której przedstawiono wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, który doprowadził do wydania wyroku Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), przyznawało kompetencje do wydania decyzji w przedmiocie nakazu zapłaty sądowi, a nie „secretario judicial”.
- 38 Jednakże od czasu reformy wprowadzonej ustawą 13/2009 (BOE nr 266 z dnia 4 listopada 2009 r., s. 92103), która weszła w życie w dniu 4 maja 2010 r., obecnie w sytuacji, gdy dłużnik nie spełni świadczenia określonego w nakazie zapłaty lub nie stawia się przed sądem, to do „secretario judicial” należy wydanie korzystającej z powagi rzeczy osądzonej uzasadnionej decyzji kończącej postępowanie w sprawie wydania nakazu zapłaty.
- 39 Wskazana zmiana ustawodawcza, mająca na celu przyspieszenie przebiegu postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty, nie budzi – jako taka – wątpliwości Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena (sądu pierwszej instancji nr 5 w Kartagenie) w ramach rozpatrywanego odesłania prejudycjalnego.
- 40 W tym względzie należy zauważyć, że wobec braku harmonizacji krajowych mechanizmów egzekucji uregulowanie zasad proceduralnych należy do wewnętrznego porządku prawnego państw członkowskich na mocy zasady autonomii proceduralnej tychże państw. Niemniej jednak Trybunał podkreślił, że owe zasady powinny spełniać podwójny warunek, a mianowicie nie mogą być mniej korzystne niż w przypadku podobnych spraw podlegających prawu krajowemu (zasada równoważności) oraz nie mogą uniemożliwiać lub czynić nadmiernie utrudnionym wykonywanie praw przyznanych konsumentom przez prawo Unii (zasada skuteczności) (zob. podobnie wyrok Sánchez Morcillo i Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 41 W odniesieniu, po pierwsze, do zasady równoważności należy stwierdzić, że Trybunał nie dysponuje żadnym elementem mogącym wzbudzać wątpliwości co do zgodności z tą zasadą przepisów krajowych będących przedmiotem sporu w postępowaniu głównym.
- 42 W szczególności z przepisów art. 551, 552 i art. 816 ust. 2 LEC rozpatrywanych łącznie wynika, że w ramach hiszpańskiego prawa procesowego sąd prowadzący postępowanie egzekucyjne w przedmiocie nakazu zapłaty nie może ani dokonać z urzędu oceny – w świetle art. 6 dyrektywy 93/13 – nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem, ani zweryfikować z urzędu niezgodności takiego warunku z bezwzględnie wiążącymi przepisami prawa krajowego, czego zbadanie należy jednak do sądu odsyłającego (zob. podobnie wyrok Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, pkt 52).
- 43 Po drugie, w odniesieniu do zasady skuteczności Trybunał wielokrotnie przypominał, iż każdy przypadek, w którym powstaje kwestia, czy krajowy przepis prawa procesowego powoduje, że stosowanie prawa Unii staje się niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, musi być analizowany z uwzględnieniem roli tego przepisu w całym postępowaniu, trybu tego postępowania i jego szczególnych cech przed różnymi instancjami sądów krajowych (wyrok Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, pkt 49 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 44 Z tej perspektywy należy uwzględnić, gdy jest to właściwe, zasady, które stanowią podstawę krajowego systemu sądniczego, takie jak zasada ochrony prawa do obrony, zasada pewności prawa oraz zasada prawidłowego przebiegu postępowania (wyroki: *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, C-413/12, EU:C:2013:800, pkt 34; a także *Pohotovost*, C-470/12, EU:C:2014:101, pkt 51 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 45 W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że przebieg i szczególne cechy hiszpańskiego postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty są tego rodzaju, iż wobec braku wystąpienia okoliczności prowadzących do rozpatrzenia sprawy przez sąd, przypomnianych w pkt 24 niniejszego wyroku, postępowanie to ulega zakończeniu bez możliwości przeprowadzenia kontroli istnienia nieuczciwych warunków w umowie zawartej pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem. Jeżeli w związku z tym sąd prowadzący postępowanie egzekucyjne w przedmiocie nakazu zapłaty nie ma kompetencji, aby dokonać z urzędu oceny tychże warunków, konsument może znaleźć się w sytuacji, w której zostanie przeciwko niemu wydany tytuł egzekucyjny, podczas gdy on na żadnym etapie postępowania nie mógł skorzystać z gwarancji dokonania wspomnianej oceny.
- 46 W takiej sytuacji należy stwierdzić, że takie uregulowanie prawa procesowego może jednak naruszać skuteczność ochrony przewidzianej przez dyrektywę 93/13. Skuteczna ochrona praw wynikających z owej dyrektywy mogłaby bowiem zostać zagwarantowana jedynie pod warunkiem, że krajowe prawo procesowe umożliwia w ramach postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty, względnie w ramach postępowania egzekucyjnego w przedmiocie nakazu zapłaty, kontrolę z urzędu potencjalnie nieuczciwych warunków odnośnej umowy.
- 47 Stwierdzenie to nie może zostać podważone w wypadku, gdy krajowe prawo procesowe, takie jak stanowiące przedmiot postępowania głównego, nadaje decyzji „secretario judicial” powagę rzeczy osądzonej i przypisuje jej takie same skutki jak orzeczeniu sądowemu.
- 48 Należy bowiem zauważyć, że o ile sposób wdrażania zasady powagi rzeczy osądzonej jest określany przez wewnętrzny porządek prawny państw członkowskich zgodnie z zasadą przysługującej państwom członkowskim zasady autonomii proceduralnej, o tyle sposób ów musi jednak być zgodny z zasadą równoważności i zasadą skuteczności (zob. podobnie wyrok *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 49 Jeżeli chodzi o zasadę równoważności, to – jak zauważył rzecznik generalny w pkt 70 opinii – żaden element postępowania głównego nie pozwala na sformułowanie wniosku, że sposób wdrażania zasady powagi rzeczy osądzonej w prawie hiszpańskim jest mniej korzystny w sprawach objętych zakresem stosowania dyrektywy 93/13 niż w pozostałych sytuacjach.
- 50 W odniesieniu do zasady skuteczności, której poszanowanie przez państwa członkowskie należy oceniać w świetle kryteriów przywołanych w pkt 43 i 44 niniejszego wyroku, należy stwierdzić, że zgodnie z brzmieniem art. 815 i 816 LEC sprawowana przez „secretario judicial” kontrola wniosku o wydanie nakazu zapłaty ogranicza się do weryfikacji poszanowania ustanowionych dla niego wymogów formalnych, w szczególności poprawności określenia wysokości dochodzonej wierzytelności w świetle dokumentów dołączonych do wniosku. Zgodnie z hiszpańskim prawem procesowym do kompetencji „secretario judicial” nie należy ocena ewentualnego nieuczciwego charakteru warunku zawartego w umowie, z której wywodzone jest roszczenie.

- 51 Ponadto należy przypomnieć, iż decyzja „secretario judicial” kończąca postępowanie w sprawie wydania nakazu zapłaty uzyskuje powagę rzeczy osądzonej, co czyni niemożliwym kontrolę nieuczciwych warunków umowy na etapie egzekucji nakazu z tej tylko przyczyny, że konsument nie wniósł sprzeciwu od nakazu w przewidzianym w tym celu terminie i że „secretario judicial” nie przekazał sprawy sędziemu.
- 52 W związku z powyższym należy, po pierwsze, zauważyć, iż istnieje ryzyko, którego nie można lekceważyć, że zainteresowani konsumenci nie wniosą wymaganego sprzeciwu czy to ze względu na przewidziany w tym celu bardzo krótki termin, czy to dlatego, że mogą być zniechęceni do podejmowania obrony ze względu na koszty generowane przez postępowanie sądowe w stosunku do kwoty kwestionowanego długu, czy też dlatego, że nie znają lub nie rozumieją zakresu swoich praw, czy wreszcie ze względu na ograniczoną treść pozwu o wydanie nakazu zapłaty wniesionego przez przedsiębiorcę, a zatem niepełny charakter informacji, którymi dysponują (zob. podobnie wyrok Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, pkt 54).
- 53 Po drugie, z postanowienia odsyłającego wynika, że „secretario judicial” jest zobowiązany do przekazania sprawy sędziemu, tylko i wyłącznie gdy z dokumentów dołączonych do wniosku o wydanie nakazu zapłaty wynika, że dochodzona kwota nie jest prawidłowa.
- 54 W tej sytuacji, jak uznał w istocie rzecznik generalny w pkt 75 opinii, należy stwierdzić, że stanowiące przedmiot postępowania głównego uregulowanie dotyczące sposobu wdrażania zasady powagi rzeczy osądzonej w ramach postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty nie wydaje się zgodne z zasadą skuteczności, ponieważ uniemożliwia ono, względnie czyni nadmiernie utrudnionym, stosowanie w postępowaniach pomiędzy przedsiębiorcami i konsumentami ochrony, którą dyrektywa 93/13 przyznaje tym ostatnim.
- 55 W świetle całokształtu powyższych rozważań na pytania pierwsze i drugie należy odpowiedzieć, że dyrektywę 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż stoi ona na przeszkodzie stosowaniu uregulowania krajowego, takiego jak będące przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, które nie zezwala sądowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne w przedmiocie nakazu zapłaty na dokonanie z urzędu oceny nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, gdy organ, do którego wpłynął pozew o wydanie nakazu zapłaty, nie posiada kompetencji do dokonania takiej oceny.

W przedmiocie pytań trzeciego i czwartego

- 56 Poprzez swoje pytania trzecie i czwarte, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający pragnie w istocie ustalić, czy karta, a dokładniej zagwarantowane w art. 47 karty prawo do skutecznej ochrony sądowej, stoi na przeszkodzie stosowaniu uregulowania krajowego takiego jak uregulowanie sporne w postępowaniu głównym.
- 57 W kwestii tej należy zauważyć, że sąd odsyłający nie wskazał powodów, dla których powziął wątpliwości co do zgodności owego uregulowania z art. 47 karty, oraz że postanowienie odsyłające nie zawiera wskazówek wystarczająco precyzyjnych i zupełnych, by umożliwić Trybunałowi udzielenie użytecznej odpowiedzi na owe pytania.
- 58 W tych okolicznościach udzielenie odpowiedzi na pytania trzecie i czwarte nie jest konieczne.

W przedmiocie kosztów

- 59 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Dyrektywę Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie stosowaniu uregulowania krajowego, takiego jak będące przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, które nie zezwala sądowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne w przedmiocie nakazu zapłaty na dokonanie z urzędu oceny nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, gdy organ, do którego wpłynął pozew o wydanie nakazu zapłaty, nie posiada kompetencji do dokonania takiej oceny.

Podpisy

ⁱ Imiona i nazwiska widniejące na pierwszej stronie oraz w pkt 2, 14, 15 i 17 zostały zastąpione literami w następstwie wniosku o anonimizację.